48 HORES OPEN PUIG I CADAFALCH

PUIG I CADAFALCH, 150 ANYS

Mataró: inici i final de trajecte

25 / 26 / NOV

7a EDICIÓ / 2017

Ajuntament de Mataró

www.mataro.cat

Tel. d'atenció ciutadana: 010*

DL:23611-2017 | FOTOGRAFIA: RONUALD GALLOFRÉ

ÍNDEX

PRESENTACIÓ

ITINERARI 1

PUIG I CADAFALCH: Mataró, inici de trajecte

PLÀNOL DE SITUACIÓ

FITXES DE L'ITINERARI

01. CAN SISTERNES PETITA O CASA DE LLOGATERS (c. de Sant Simó, 18)

02. CAN SISTERNES: CASAL FAMILIAR (c. de Sant Simó, 17)

03. CAN SISTERNES: PATI

04. MERCAT DEL RENGLE (plaça Gran)

05. BOTIGA LA CONFIANZA (c. de Sant Cristòfol, 10)

06. CASA PARERA (c. Nou, 20)

07. CASA NATAL DE JOSEP PUIG I CADAFALCH (El Carreró, 39)

08. REFORMA SALÓ DE PLENS DE L'AJUNTAMENT (La Riera, 48)

09. LA BENEFICÈNCIA (c. de Sant Josep, 9)

10. CASA COLL I REGÀS: L'EDIFICI (c. d'Argentona, 55)

11. CASA COLL I REGÀS: FAÇANA INTERIOR D'ILLA

12. CASA COLL I REGÀS: PATI

ITINERARI 2

PUIG I CADAFALCH: Mataró, final de trajecte

PLÀNOL DE SITUACIÓ

FITXES DE L'ITINERARI

01. PUIG I CADAFALCH A LA BASÍLICA DE SANTA MARIA DE MATARÓ (plaça de Santa Maria, 1)

02. BASÍLICA DE SANTA MARIA: CONSOLIDACIÓ DE LA COBERTA I VOLTA DE LA NAU CENTRAL

03. BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DELS DOLORS

04. BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DE SANT JOSEP

05. BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DE SANTA LLÚCIA I DE LA MARE DE DÉU DEL PERPETU SOCORS

06. CONVENT DE LES CAPUTXINES (L'Esplanada, 59)

48 HORES OPEN PUIG I CADAFALCH

48 HORES OPEN PUIG I CADAFALCH

PUIG I CADAFALCH, 150 ANYS

MATARÓ: Inici i final de trajecte

7a EDICIÓ / 2017

La 7a edició de les 48 HORES OPEN PUIG I CADAFALCH, l'any del 150è aniversari del naixement de l'il.lustre arquitecte mataroní, Josep Puig i Cadafalch, proposa acostar-nos a la seva figura i obra des d'una òptica diferent, vinculada a la ciutat, a la seva gent i als moments vitals del personatge.

Si bé el gruix principal de l'obra de Josep Puig i Cadafalch com a arquitecte el trobem fora de Mataró, la nostra ciutat conserva les primeres i les últimes actuacions arquitectòniques de la seva trajectòria professional, el principi i la fi, l'alfa i l'omega del qui fou una de les figures més rellevants de la història de l'arquitectura de la primera meitat del segle XX al nostre país.

Més enllà de la seva tasca com a arquitecte municipal, tractarem els seus inicis, associats a la feina d'arquitecte privat al servei d'una arquitectura domèstica, una arquitectura d'autor.

Com a contrapunt parlarem també del seus treballs finals, vinculats a la recuperació del patrimoni religiós malmès pels estralls de la Guerra Civil, arquitectura gairebé anònima i al servei d'una col.lectivitat.

Josep Puig i Cadafalch. c1897

ITINERARI 1

PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

Els inicis de Puig i Cadafalch com a arquitecte a Mataró estan vinculats, d'una banda, a la seva tasca com a arquitecte municipal entre els anys 1892 i 1896, quan va succeir l'anterior arquitecte, Emili de Cabanyes, i de l'altra, als encàrrecs que va rebre de promotors privats per als quals va realitzar diferents projectes i obres. L'itinerari centra l'atenció en aquesta segona vessant.

A la llum de nous plànols de Puig i Cadafalch trobats a l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC), prestem especial atenció a dos personatges (i a les obres que hi tenen relació) que a finals del segle XIX, a Mataró, van tenir una gran importància en la trajectòria incipient de l'il.lustre arquitecte.

Parlem de l'advocat i propietari Emili de Sisternes i la seva família, amb vincles de parentiu amb Puig i per a qui l'arquitecte va treballar en la que es considera la seva primera obra privada: can Sisternes petita i diverses intervencions al casal de la família. Parlem, també, del fabricant tèxtil Joaquim Coll i Regàs, que, com els Sisternes, fa absoluta confiança a un jove Puig i Cadafalch en els inicis d'una de les etapes més creatives de la seva singladura, i li encarrega l'obra de l'extraordinària casa que duu el seu nom.

Seguint aquest fil, analitzem les primeres intervencions de Puig i Cadafalch per als promotors privats de la ciutat.

PARC CENTRAL
CAMÍ DE LA GEGANTA
PLAÇA D'ESPANYA
LA RIERA
10/12
LA RIERA
PLAÇA DE LES TERESES
09
06
08
PLAÇA DE L'AJUNTAMENT
PLAÇA DE SANTA MARIA
07
04
02/03
01
05
PLAÇA DE SANTA ANNA
LA RAMBLA
PLAÇA DE CAN XAMMAR

ITINERARI 1:
PUIG I CADAFALCH
Mataró, inici de trajecte

01. CAN SISTERNES PETITA O CASA DE LLOGATERS (c. de Sant Simó, 18)

02. CAN SISTERNES: CASAL FAMILIAR (c. de Sant Simó, 17)

03. CAN SISTERNES: PATI

04. MERCAT DEL RENGLE (plaça Gran)

05. BOTIGA LA CONFIANZA (c. de Sant Cristòfol, 10)

06. CASA PARERA (c. Nou, 20)

07. CASA NATAL DE JOSEP PUIG I CADAFALCH (El Carreró, 39)

08. REFORMA SALÓ DE PLENS DE L'AJUNTAMENT (La Riera, 48)

09. LA BENEFICÈNCIA (c. de Sant Josep, 9)

10. CASA COLL I REGÀS: L'EDIFICI (c. d'Argentona, 55)

11. CASA COLL I REGÀS: FAÇANA INTERIOR D'ILLA

12. CASA COLL I REGÀS: PATI

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

01 / CAN SISTERNES PETITA O CASA DE LLOGATERS

Carrer de Sant Simó, 18

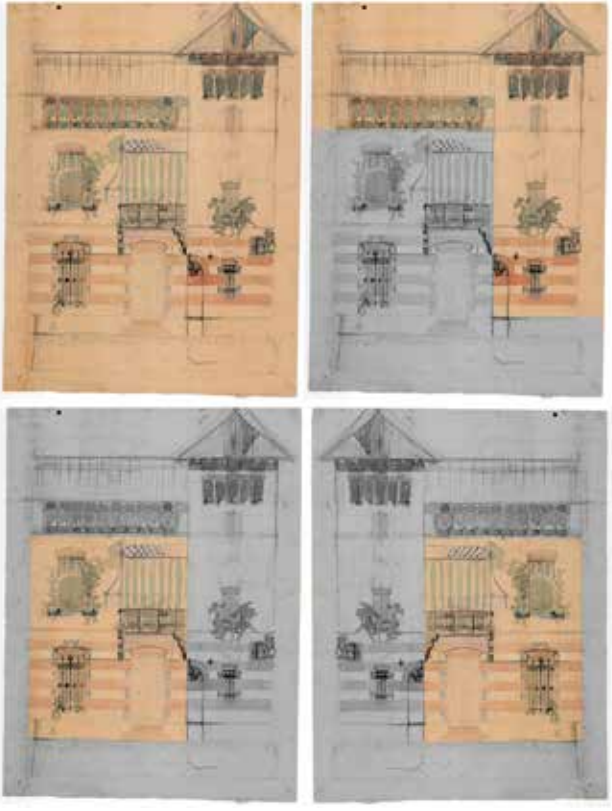

Estudi façana de Can Sisternes petita o casa de llogaters
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N-3 (1)

01 / CAN SISTERNES PETITA O CASA DE LLOGATERS
Carrer de Sant Simó, 18

A principis de 1893, l'Ajuntament de Mataró,de la mà del seu arquitecte municipal Puig i Cadafalch, inicia les obres d'urbanització de la Baixada de les Figueretes i la seva connexió amb el carrer de Sant Simó. L'obra preveu l'enderroc d'uns vells magatzems i l'arranjament de la façana d'una antiga casa de cos, propietat dels Sisternes, que passa de ser una casa entre mitgeres a una casa en cantonada. Puig hi projectarà una façana al més pur estil modernista, un nou estil arquitectònic que es farà present per primer cop a l'arquitectura domèstica de Mataró i de la mà d'una senzilla casa de cos.

No s'ha trobat l'expedient d'obra, potser perquè l'autorització es considerava implícita en el projecte d'urbanització del carrer. En aquest context, coetani amb la reforma que Puig fa a la coberta del Mercat del Rengle, hem de situar la intervenció de Puig i Cadafalch a la casa Sisternes petita. La coincidència de materials i similituds compositives entre ambdós projectes (la utilització de l'arc de mig punt, les rajoles vidriades blaves i blanques...) permeten concloure que aquests dues obres del mateix arquitecte són de factura contemporània i de datació semblant, entre el 1892 i 1893. Són les primeres obres, públiques i privades, de Puig i Cadafalch a Mataró.

La recerca efectuada a l'ANC ha permès localitzar un possible plànol de la façana de la casa, una aquarel·la que a mode de banc de proves permet identificar els principals trets d'aquesta i altres façanes.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

02 / CAN SISTERNES: CASAL FAMILIAR

Carrer de Sant Simó, 17

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

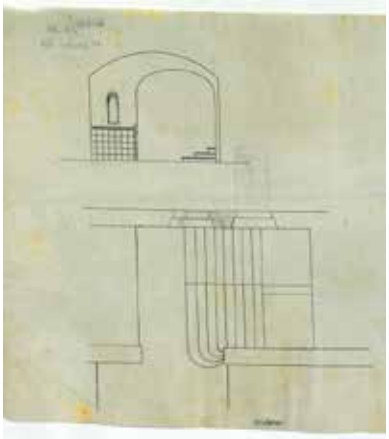

Plànol (planta i alçat) del vestíbul d'entrada del casal de Can Sisternes
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N5 (1)

Plànol (planta i secció) de la caixa d'escala de Can Sisternes
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N5 (2).

02 / CAN SISTERNES: CASAL FAMILIAR
Carrer de Sant Simó, 17

Puig i Cadafalch manté al llarg de la seva vida una estreta relació professional amb els Sisternes, que comença de ben jove amb l'encàrrec d'obres en finques de la família i d'urbanització d'unes propietats a l'eixample mataroní.

Tradicionalment s'ha dit que Puig i Cadafalch havia intervingut al casal senyorial de la família, extrem que recentment s'ha pogut confirmar amb la localització de diversos plànols de la casa fets per l'arquitecte: una modificació de l'entrada principal, on connecta el vestíbul d'entrada cobert amb volta catalana amb la nova caixa d'escala d'accés a la planta noble del primer pis. Destaca l'arrambador de rajoles vidriades decorades de la paret, del mateix tipus i model utilitzat per Puig en altres obres, com la casa Martí, el Palau Macaya o la casa Terrades. Al fons, una petita finestra amb reixa de ferro forjat amb motius florals i una porta de vidre de colors dona accés al sota escala.

Altres vestigis de tall modernista que encara conserva l'immoble (porta i vestíbul del primer pis, frontal de la llar de foc, façana del pati...) permeten intuir que la participació de Puig i Cadafalch en aquest edifici, malgrat no estar del tot documentada, fou més extensa i important.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

03 / CAN SISTERNES: PATI

Carrer de Sant Simó, 17

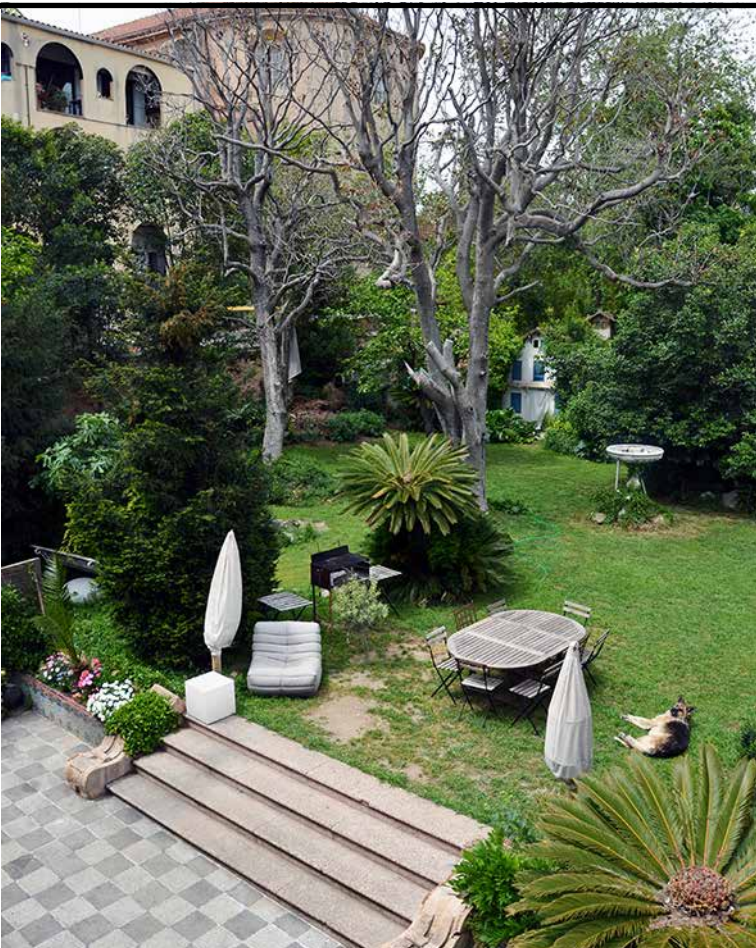

ITINERARI 1

PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

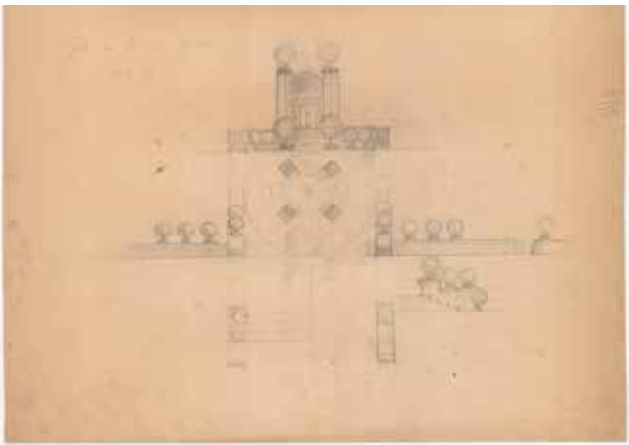

Projecte de glorieta pel pati del casal de Can Sisternes
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N5 (3)

03 / CAN SISTERNES: PATI
Carrer de Sant Simó, 17

El casal de can Sisternes està ubicat a la vessant del petit turó de la Basílica de Santa Maria i, per aquest motiu, el pati de la casa es troba al primer pis del casal i al costat mateix dels horts del Rector i del Campaner de Santa Maria.

Puig i Cadafalch hi va projectar les petites escales d'accés al pati amb barana motllurada i murets de contenció amb rajola vidriada decorada, avui encara existents.

De conjunt amb les escales, projectà també una petita glorieta, de planta circular i coberta amb volta de creueria, sostinguda per quatre columnes de planta quadrada i que a l'interior possiblement podria allotjar una imatge religiosa. El conjunt es completava amb un seguit d'arbres i vegetació, encara que no es té constància que el projecte s'acabés portant a terme.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

04 / MERCAT DEL RENGLE

Plaça Gran

ITINERARI 1

PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

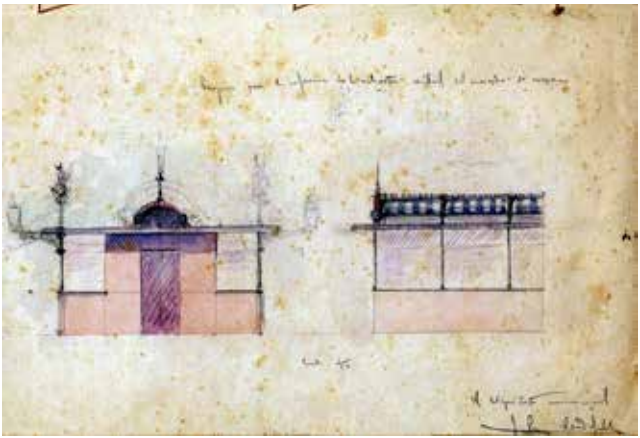

Plànol (alçats) del Mercat del Rengle
Arxiu Municipal de Mataró. El Rengle AB-0003-01

04 / MERCAT DEL RENGLE
Plaça Gran

L'any 1891, Emili Cabañes, arquitecte municipal de Mataró, rep l'encàrrec de projectar la construcció d'un edifici a la plaça Gran (llavors anomenada plaça de la Constitució) on s'havien d'instal.lar permanentment les parades de venda de carn. D'estil modernista, en la seva construcció s'empra el marbre, l'obra vista, el ferro colat per a les columnes i una coberta central metàl.lica a dues aigües.

L'any 1892 s'inaugura el mercat i Josep Puig i Cadafalch, nou arquitecte municipal, rep l'encàrrec de reformar-ne la coberta. Puig hi va projectar el 1893 una nova coberta semicilíndrica d'obra vista i rajola vidriada amb ornaments de ferro forjat.

L'any 1980, després d'un concurs, el primer ajuntament democràtic de Mataró encarrega als arquitectes Isidre Molsosa i Montserrat de Torres la reforma del mercat i l'agençament de la plaça. El projecte va preveure la restauració de l'edifici, la millora de les instal.lacions i l'ampliació de les parades mitjançant la supressió del passadís central. A dia d'avui, les parades del Mercat del Rengle continuen funcionant i abastint la nostra ciutat.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

05 / BOTIGA LA CONFIANZA

Carrer de Sant Cristòfol, 10

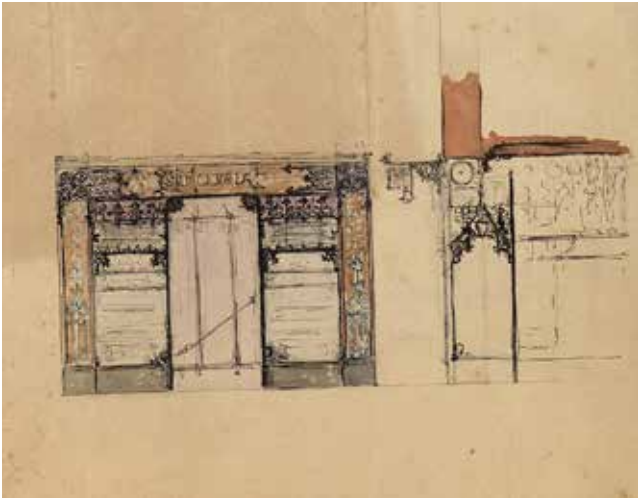

Plànol (alçat i secció) de la botiga La Confianza
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N-101

05 / BOTIGA LA CONFIANZA

Carrer de Sant Cristòfol, 10

Botiga de queviures, coneguda actualment com a can Pinós, projectada per Josep Puig i Cadafalch l'any 1894 per encàrrec del fabricant de pasta Francesc Colomer i inaugurada l'any 1896.

A l'exterior, destaca l'ornamentació modernista de ceràmica vidriada als brancals de l'obertura i de ferro forjat i llautó en el rètol. A l'interior hi trobem una important prestatgeria goticista de fusta, l'element de marbre de l'antic dipòsit d'oli, el taulell de fusta, marbre i ceràmica, diversos plafons ornamentals amb daurats i les pintures murals de la paret i del cel ras de guix.

La botiga fou completament restaurada l'any 2002 per l'arquitecte Josep M. Puig Boltà, que va resoldre amb encert les noves instal.lacions de llum i clima i un nou tancament exterior, abans inexistent. L'establiment continua exercint la seva activitat comercial.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

06 / CASA PARERA

Carrer Nou, 20

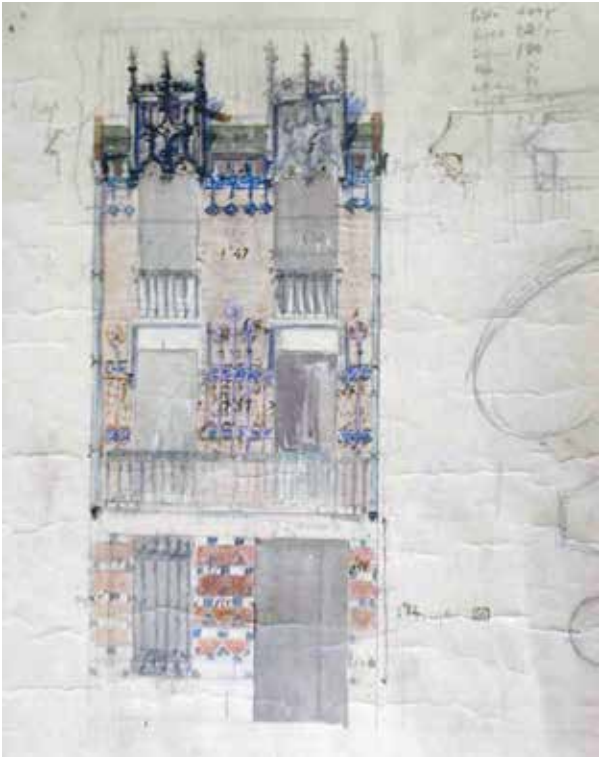

Plànol façana de la Casa Parera
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N-101

06 / CASA PARERA
Carrer Nou, 20

Casa de cós de dos pisos reformada per l'arquitecte Puig i Cadafalch el 1894 per encàrrec de Miquel Parera i Partegàs.

La decoració de la façana de la casa va crear molta admiració entre els conciutadans de l'època, i fins i tot la premsa se'n va fer ressò. Puig i Cadafalch hi incorpora amb encert esgrafiats amb motius florals i maó vist decorat amb relleus florals, alternant el vermell amb el blanc i elements de forja en finestrals i balconades.

La part superior la decora amb elements escultòrics de regust neogòtic (mènsules esglaonades, escuts i gàrgoles), simètricament disposats i atribuïts a Eusebi Arnau, en la que es considera una de les primeres col.laboracions d'aquest escultor modernista amb l'arquitecte mataroní.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

07 / CASA NATAL DE JOSEP PUIG I CADAFALCH

El Carreró, 39

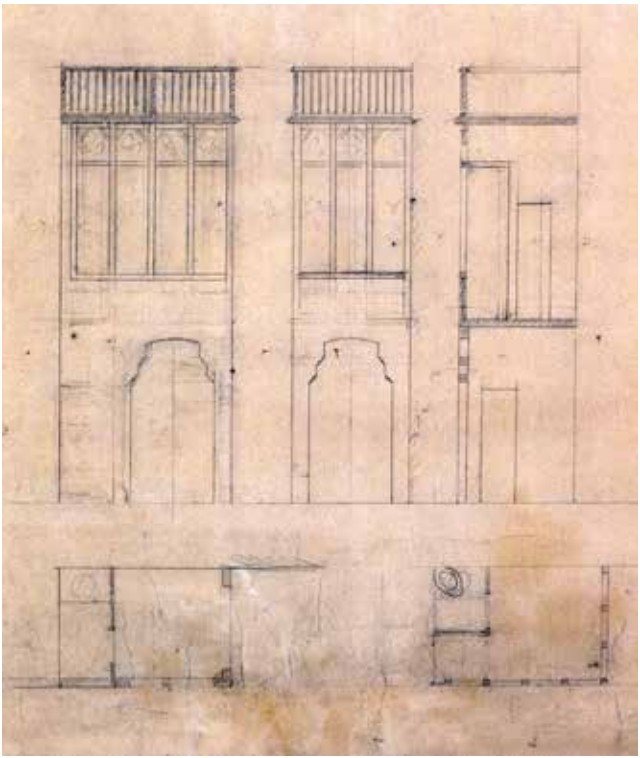

Plànol (plantes i alçats) de l'ampliació de la casa natal de Puig i Cadafalch
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N-2 (1)

07 / CASA NATAL DE JOSEP PUIG I CADAFALCH
El Carreró, 39

Casa de cós de planta baixa i dues plantes pis, amb pati al darrere, probablement de mitjans del segle XVIII, poc alterada pel pas dels temps i dels usos.

A la façana, estucada a carreu amb motius geomètrics, hi ha una placa que commemora el centenari del naixement, el 17 d'octubre de 1867, de l'arquitecte, polític i historiador, Josep Puig i Cadafalch. Probablement hi va viure fins que,cap al 1896, traslladà la seva residència definitiva a Barcelona.

Un plànol inèdit de l'ANC documenta, al pati de la casa, una ampliació del volum annex de la cuina, obra del mateix Puig i Cadafalch. Es tracta d'un cós de planta baixa, pis i terrat amb coberta plana i barana, amb elements arquitectònics compositius molt propis de l'obra dels primers temps de l'arquitecte mataroní. La construcció, acabada amb un lliscat de calç, presenta en planta baixa un espai que podria haver estat porxat, amb dues grans obertures amb llinda escalonada, una a cada façana, i un petit sòcol amb ceràmica vidriada de colors.

Al primer pis, quatre grans finestrals rectangulars per una banda i tres per l'altra, amb vidres de colors emplomats, caracteritzen un espai que sembla que allotjava un bany. Posteriorment es construí una escala que comunicava directament el primer pis amb el pati i un altre volum annex.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

08 / REFORMA DEL SALÓ DE PLENS DE L'AJUNTAMENT

La Riera, 48

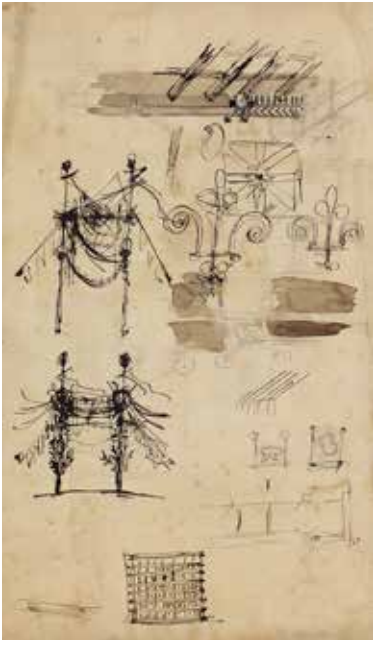

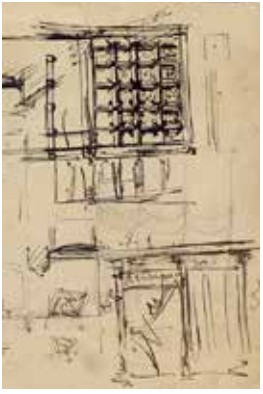

Esbossos de l'enteixinat del Saló de Plens de l'Ajuntament de Mataró
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N-238

08 / REFORMA DEL SALÓ DE PLENS DE L'AJUNTAMENT
La Riera, 48

Al darrer terç del segle XIX s'executen una sèrie de reformes a l'edifici de l'Ajuntament de Mataró, projectades l'any 1867 per l'arquitecte Miquel Garriga i Roca, que donen a la façana l'aparença que presenta avui dia.

L'any 1893, essent arquitecte municipal Josep Puig i Cadafalch, s'endega un projecte de reforma de l'enteixinat del sostre del Saló de Sessions, d'import modest (500 pessetes), del qual s'han conservat esbossos a l'ANC.

El disseny va incorporar, a l'encreuament de les bigues decorades amb sanefes, diferents emblemes: els escuts d'armes del Principat de Catalunya, el de la ciutat de Mataró, la Creu de Sant Jordi i l'escut de la província marítima de Mataró. També hi ha representació dels emblemes de les agrupacions gremials i professionals (fusters, mestres d'aixa, vidriers, etc.).

L'estança i el sostre del Saló van ser restaurats els anys 2001 i 2002 dins del projecte global de remodelació de les plantes pis de l'edifici de l'Ajuntament de Mataró dirigit per l'arquitecta municipal Dolors Periel.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

09 / LA BENEFICÈNCIA

Carrer de Sant Josep, 9

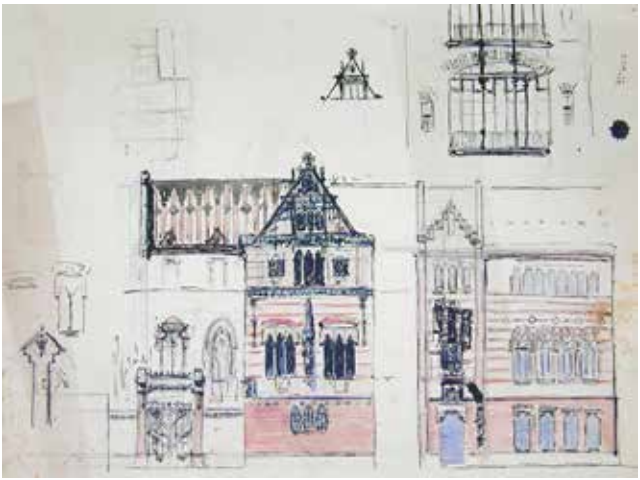

Plànol façana de la Beneficència
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737

09 / LA BENEFICÈNCIA
Carrer de Sant Josep, 9

La Casa de Beneficència i Asil d'Òrfenes estava situada a l'antic convent de les Carmelites de Sant Josep. Les condicions de l'immoble no eren, a finals del segle XIX, dolentes, però calia fer-hi una reforma general i sanejar l'equipament.

A finals de 1893 Josep Puig i Cadafalch, aleshores arquitecte municipal, va presentar un projecte de millora. En un període de temps relativament curt (els treballs van acabar en menys d'un any) i amb un pressupost força ajustat (3.498,62 ptes.), Puig executà unes obres que, sense abandonar l'austeritat pròpia dels edificis d'aquesta mena, hi donaren una major vistositat. Les finestres, coronelles amb columnes amb capitells d'inspiració medieval i elements escultòrics d'estil neogòtic treballats per Eusebi Arnau, trenquen l'austeritat de la façana.

L'arquitecte Manuel Brullet i Tena efectuà l'any 1982 una acurada restauració que va permetre recuperar i destacar els elements més característics del treball de Puig i Cadafalch a l'immoble. Actualment és la seu de la Direcció de Cultura de l'Ajuntament de Mataró.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

10 / CASA COLL I REGÀS: L'EDIFICI

Carrer d'Argentona, 55

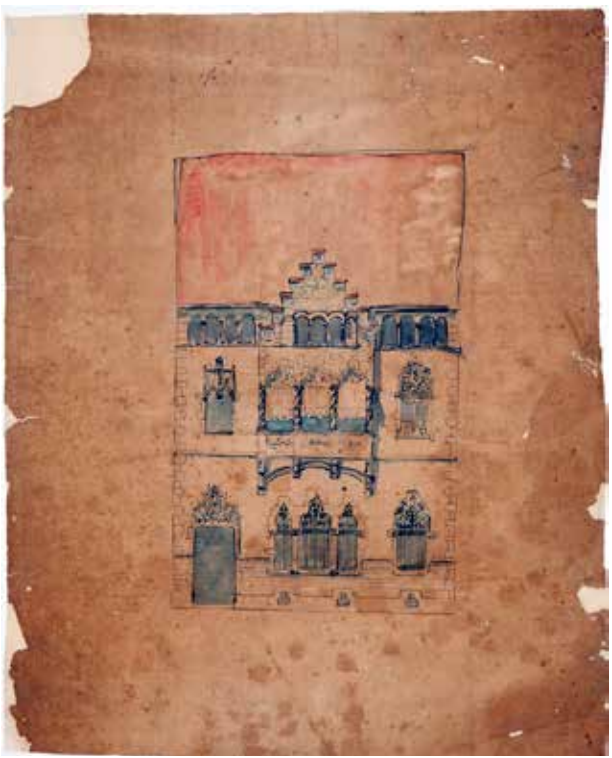

Plànol façana carrer de la casa Coll i Regàs
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N-7

10 / CASA COLL I REGÀS: L'EDIFICI

Carrer d'Argentona, 55

Construïda l'any 1898 a interès de l'industrial Joaquim Coll i Regàs, consta de soterrani, planta baixa, planta pis i golfes. Destaca l'organització en planta de la casa, al voltant d'un pati central, on Puig i Cadafalch reinterpreta els antics patis centrals del segle XVI dels palaus del carrer de Moncada.

La façana a carrer combina perfectament l'obra escultòrica d'Eusebi Arnau, realitzada amb pedra de Montjuïc amb la figura de la Filosa com a peça emblemàtica, amb els estucats i esgrafiats, la ceràmica del frontó i els ferros forjats de reixes i baranes que inclouen símbols de la indústria tèxtil. A l'interior, interessants estucats amb esgrafiats, vidres de colors i ceràmica, decoren les plantes nobles i l'escala principal.

És curiós comprovar com l'execució de les obres i la seva tramitació administrativa estigués a càrrec del promotor, Pere Comas, i d'un arquitecte col.laborador de Puig, Antoni Maria Gallissà, i que no constés en la documentació oficial conservada ni el nom de Joaquim Coll i Regàs ni el de Josep Puig i Cadafalch.

La façana principal va ser restaurada l'any 2016 sota la direcció de Jaume Coll, arquitecte, i de Joan Fèlix Martínez i Jaume Floriach, arquitectes tècnics.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

11 / CASA COLL I REGÀS: FAÇANA INTERIOR D'ILLA

Carrer d'Argentona, 55

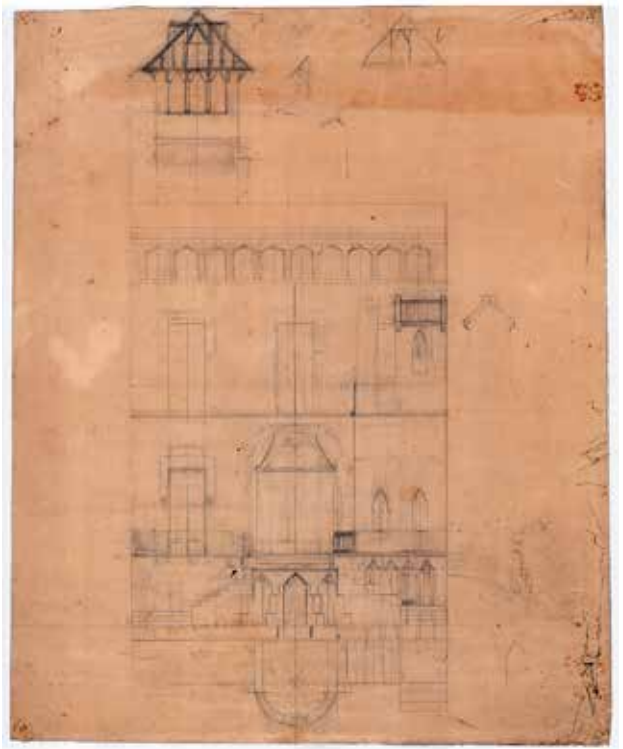

Plànol façana pati de la casa Coll i Regàs
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N-7 (1)

11 / CASA COLL I REGÀS: FAÇANA INTERIOR D'ILLA

Carrer d'Argentona, 55

La casa Coll i Regàs presenta una clara jerarquització entre les seves dues façanes: la de carrer, representativa del caràcter empresarial del seu propietari, i la façana a pati, marcadament domèstica, més relacionada amb la vida familiar i amb una clara simplificació d'elements formals que la fan més propera a la casa d'estiueig de Puig a Argentona.

La doble escalinata d'accés al pati des de la planta noble, les tres obertures centrades de la planta pis i la galeria horitzontal de finestres de la planta golfes atorguen a la façana un caràcter simètric, clarament trencat pel cos de la cuina que sobresurt cap al pati i marca, en façana, l'eix del corredor de servei que connecta el món dels ocupants de les plantes nobles amb la planta inferior del servei.

La presència de la torre-mirador, més simbòlica que funcional, actua com a contrapunt compositiu de la façana, com es pot observar en un esbós inèdit que s'ha trobat de Puig i Cadafalch.

Destaca el tractament lliscat de calç de la façana, les finestres amb dintells escalonats triangulars i la decoració de forja amb motius florals de les baranes. Una galeria coberta amb vidrieres de colors i persiana de llibret de fusta actua com a element lleuger de transició entre la planta noble i la gran terrassa a pati.

ITINERARI 1
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, INICI DE TRAJECTE

12 / CASA COLL I REGÀS: PATI

Carrer d'Argentona, 55

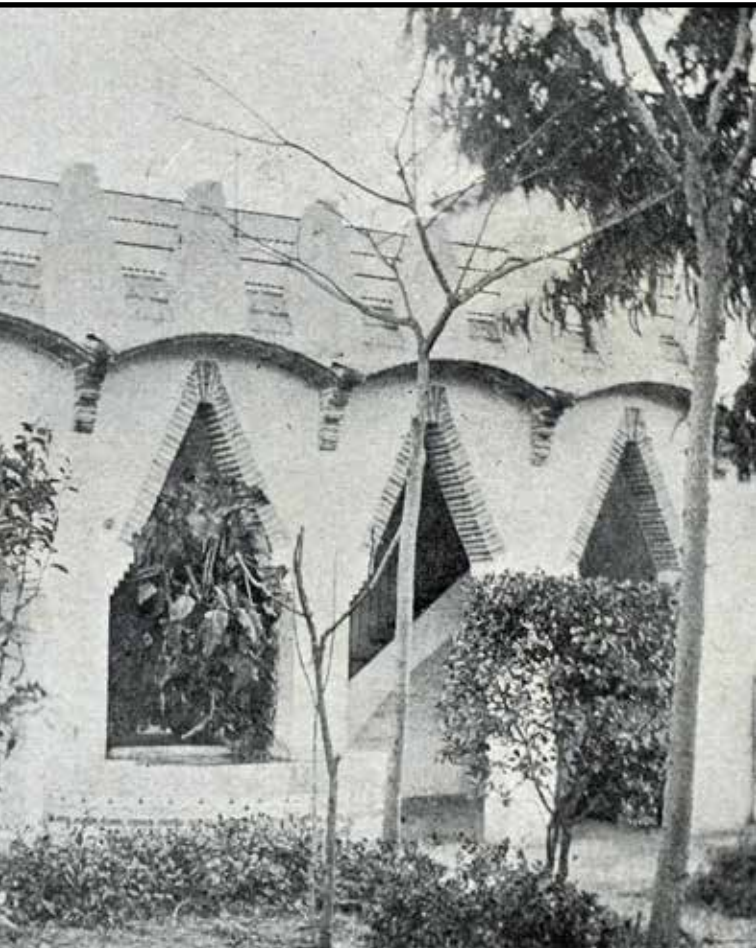

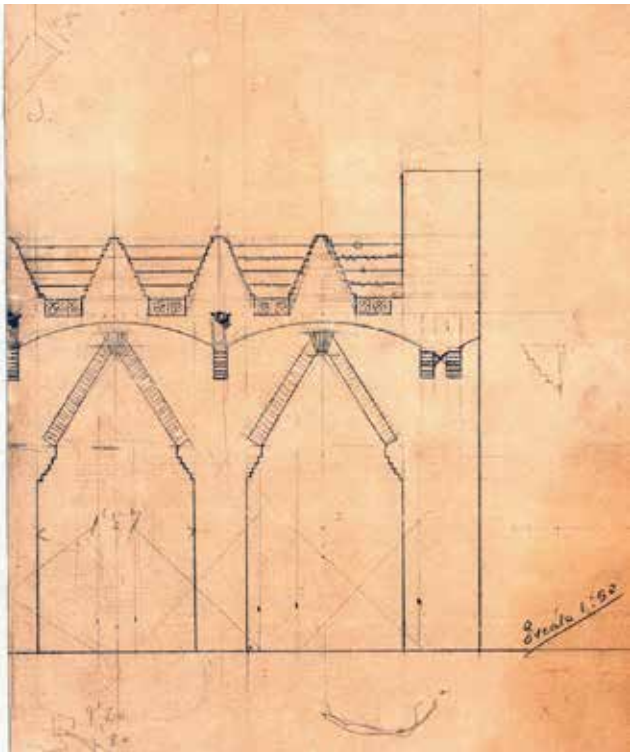

Plànol dels safareigs de la casa Coll i Regàs (desapareguts)
ANC: Fons Puig i Cadafalch 1-737-N-8 (1)

12 / CASA COLL I REGÀS: PATI

Carrer d'Argentona, 55

Els patis de l'illa de cases del carrer d'Argentona formen part d'un dels interiors d'illa més emblemàtics i de més qualitat ambiental, per mida i vegetació, de tota la ciutat.

El pati de la casa Coll i Regàs presentava una important vegetació amb parterres i arbrat, avui encara existent tot i que segregat de la casa i annexionat al club de jubilats que es construí als anys 80 del segle passat a l'interior d'illa.

Al final del pati hi havia l'edifici dels antics safarejos, amb obertures i baranes també de maó esglaonat triangular, lliscat amb calç blanca, en clara relació compositiva amb la façana a pati de la casa, avui totalment desaparegut.

Josep Puig i Cadafalch en una xerrada al Racó, amb Terri, Antoni Comas i Jordi Capell. Abril 1953
(Foto Masachs)

ITINERARI 2

PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, FINAL DE TRAJECTE

Quan el 1942 Puig i Cadafalch torna de l'exili a Catalunya, el règim franquista, en represàlia, li prohibeix exercir d'arquitecte. Puig es reclou en els seus estudis sobre art medieval. També treballa, semiclandestinament, per la cultura catalana i les seves institucions, com l'Institut d'Estudis Catalans, que va reorganitzar.

Però Puig no abandona mai del tot la praxi de l'arquitectura i col.labora en obres de restauració, patrimoni religiós sobretot, molt malmès per la guerra, i s'ha trobat documentació que demostra que, malgrat el veto, també hi intervé com a projectista.

L'itinerari ressegueix dos enclavaments d'importància en aquesta etapa de Puig i Cadafalch: la Basílica de Santa Maria, primer, on va intervenir en diverses obres i el convent de les Caputxines i la seva restauració (1946), molt probablement el darrer treball de l'arquitecte i el final d'una excepcional trajectòria professional.

PARC CENTRAL
PLAÇA DE GRANOLLERS
CAMÍ DE LA GEGANTA
PLAÇA D'ESPANYA
LA RIERA
LA RIERA
PLAÇA DE LES TERESES
PLAÇA DE SANTA MARIA
PLAÇA DE L'AJUNTAMENT
01/05
PLAÇA DE SANTA ANNA
LA RAMBLA
PLAÇA DE CAN XAMMAR

01

02

03

04

05

06

ITINERARI 2: PUIG I CADAFALCH

Mataró, final de trajecte

01. PUIG I CADAFALCH A LA BASÍLICA DE SANTA MARIA DE MATARÓ
(plaça de Santa Maria, 1)

02. BASÍLICA DE SANTA MARIA: CONSOLIDACIÓ DE LA COBERTA I VOLTA DE LA NAU CENTRAL

03. BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DELS DOLORS

04. BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DE SANT JOSEP

05. BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DE SANTA LLÚCIA I DE LA MARE DE DÉU DEL PERPETU SOCORS

06. CONVENT DE LES CAPUTXINES
(L'Esplanada, 59)

ITINERARI 2
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, FINAL DE TRAJECTE

01 / PUIG I CADAFALCH A LA BASÍLICA DE SANTA MARIA DE MATARÓ

Plaça de Santa Maria, 1

ITINERARI 2
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, FINAL DE TRAJECTE

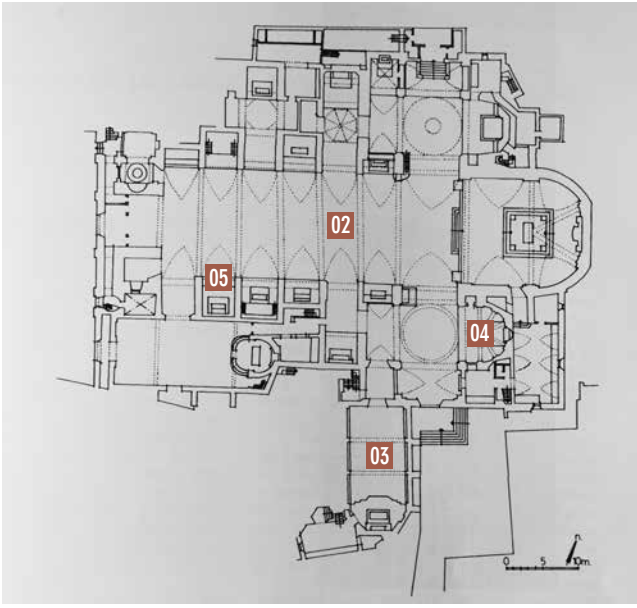

01 / PUIG I CADAFALCH A LA BASÍLICA DE SANTA MARIA DE MATARÓ

Plaça de Santa Maria, 1

Puig i Cadafalch i l'arquitecte, també mataroní, Lluís Gallifa i Grezner treballaran conjuntament l'any 1917 per solucionar les deficiències estructurals detectades a la volta i a la teulada de Santa Maria. Aquesta serà la primera intervenció de Puig a la basílica i no se li coneix allí cap més obra fins als anys quaranta del segle passat.

Acabada la guerra, es restaura la nau central de Santa Maria, molt afectada com explica Manuel Salicrú "per la devastació de juliol de 1936 i la posterior destrucció sistemàtica de retaules, que culminà l'any 1938, abans de la conversió de la basílica en mercat, amb la supressió del retaule major". Puig i Cadafalch, com d'altres arquitectes, col.labora en les tasques de rehabilitació i reconstrucció de capelles malmeses en què, a més de dissenys i projectes, aporta l'experiència d'anys amb artesans i menestrals.

Suspès com a arquitecte, nominalment no podia fer gaire més que d'assessor o de col.laborador, però la documentació conservada demostra que la incapacitació no fou obstacle perquè assumís accions plenament professionals.

ITINERARI 2
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, FINAL DE TRAJECTE

02 / BASÍLICA DE SANTA MARIA: CONSOLIDACIÓ DE LA COBERTA I VOLTA DE LA NAU CENTRAL

Plaça de Santa Maria, 1

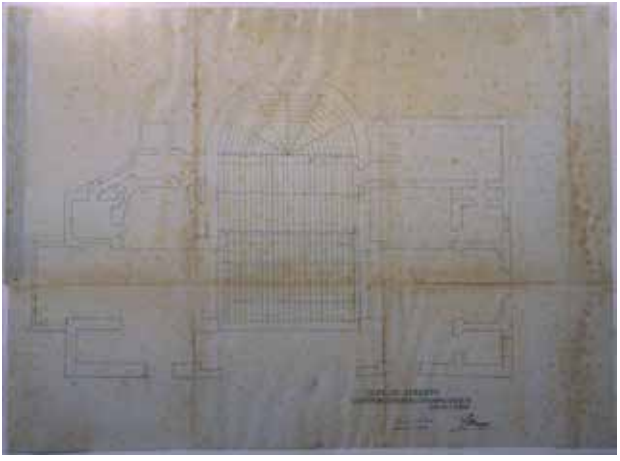

Plànol de coberta: distribució d'encavallades. Projecte d'estabilitat de l'església de Santa Maria de Mataró. Josep Puig i i Cadafalch i Lluís M. Gallifa Grenzner, arquitectes.
Arxiu Família Gallifa Planes

02 / BASÍLICA DE SANTA MARIA: CONSOLIDACIÓ DE LA COBERTA I VOLTA DE LA NAU CENTRAL

Plaça de Santa Maria, 1

Es té noticia de l'existència de diversos estudis tècnics realitzats a finals del segle XIX començaments del segle XX sobre l'estabilitat de les cobertes i volta de Santa Maria.

El setembre del 1916, Josep Puig i Cadafalch, conjuntament amb el jove arquitecte municipal Lluís Gallifa i Grenzner, acompanyats pel mestre d'obres de la parròquia, Joan Buscà, realitzaren per encàrrec del rector de la parròquia, mossèn Josep Roig, un reconeixement tècnic de la volta de Santa Maria i les capelles annexes del Sagrament i dels Dolors.

L'any 1917 redactaren l'estudi d'estabilitat de la volta de Santa Maria, consistent en la comprovació de l'estat de càrregues de la volta de la nau, teulada i estructura de suport. Les obres començaren aquell mateix any i consistiren en la substitució de l'estructura de fusta de la teulada a la zona del creuer i l'absis del temple per encavallades de ferro que desplaçaven el pes de la coberta a les parets laterals i contraforts, descarregant els arcs torals de la volta.

Els plànols i la memòria del projecte restaren exposats a la vicaria de Santa Maria durant l'execució de l'obra.

ITINERARI 2
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, FINAL DE TRAJECTE

03 / BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DELS DOLORS

Plaça de Santa Maria, 1

ITINERARI 2
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, FINAL DE TRAJECTE

03 / BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DELS DOLORS

Plaça de Santa Maria, 1

Josep Puig i Cadafalch intervé el 1945 a l'excepcional conjunt barroc decorat per Antoni Viladomat que, tot i haver estat afortunadament preservat durant la guerra, necessitava agençament i restauració.

Puig hi dirigirà uns treballs que, segons Lluís Ferrer i Clariana, també finança de manera anònima. Hi elimina afegits, fa restaurar imatges i frescos de la capella i teles i motllures esculturades de la Sala de Juntes i fa reparacions a la sagristia i a la cripta. Hi penja, també, llànties noves (donatiu de particulars), fidel còpia de les que hi havia antigament.

L'any 1989 un accident obliga a refer la teulada sencera dels Dolors, obra de Jordi Estrany, arquitecte, i Manuel Salicrú, arquitecte tècnic. Les teles de Viladomat foren restaurades entre els anys 60 i 80 del segle passat. La pintura mural, en els darrers anys, ha estat objecte d'una acurada neteja i restauració realitzada pel Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya. Darrerament s'han realitzat també obres de millora al recinte supervisades per l'Arquebisbat de Barcelona i s'ha renovat la il.luminació i les instal.lacions del conjunt.

ITINERARI 2
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, FINAL DE TRAJECTE

04 / BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DE SANT JOSEP

Plaça de Santa Maria, 1

Plànols (alçats i secció) de la Capella de Sant Josep.
ANC: Fons Puig i Cadafalch. 1-737-N-194

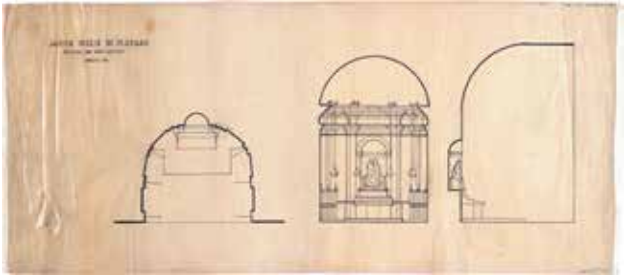

04 / BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DE SANT JOSEP

Plaça de Santa Maria, 1

Situada a la banda dreta de l'altar major, aquesta capella havia acollit, abans de la guerra, el retaule de Sant Isidre dels hortolans, que la dividia en dues parts.

Puig i Cadafalch hi intervé el 1945 incorporant al centre de la capella un nou altar, exempt, que construeix amb materials de l'altar major destruït el 1936. També completa l'estructura de pilastres i els nervis de la volta i n'ultima la decoració dòrica. Hi afegeix una fornícula pel sant i llànties com les dels Dolors.

L'any 1998 la capella va ser restaurada per l'equip tècnic format per Agàpit Borràs i Mariona Gallifa, arquitectes, i Manuel Salicrú, arquitecte tècnic.

ITINERARI 2
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, FINAL DE TRAJECTE

05 / BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DE SANTA LLÚCIA I DE LA MARE DE DÉU DEL PERPETU SOCORS
Plaça de Santa Maria, 1

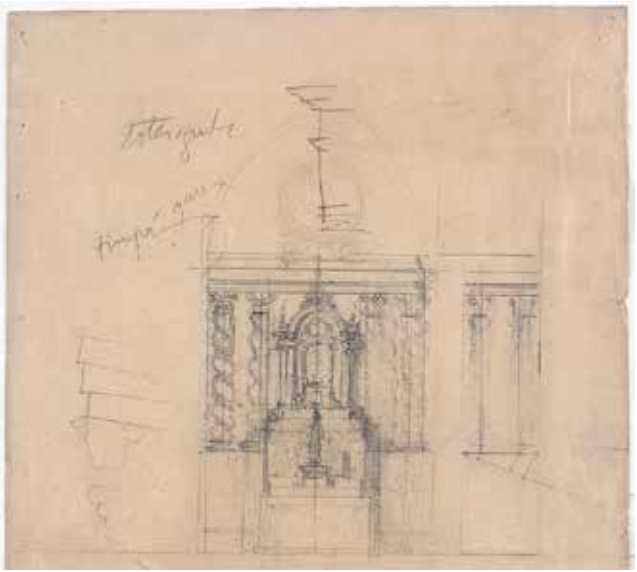

Esbós (alçat i secció) Capella de Santa Llúcia i de la Mare de Déu del Perpetu Socors.
ANC: Fons Puig i Cadafalch. 1-737-N-194

05 / BASÍLICA DE SANTA MARIA: CAPELLA DE SANTA LLÚCIA I DE LA MARE DE DÉU DEL PERPETU SOCORS

Plaça de Santa Maria, 1

La darrera obra coneguda de Puig i Cadafalch a Santa Maria és, probablement també, del 1945. Es tracta del projecte i direcció de l'altar de Santa Llúcia i de la Mare de Déu del Perpetu Socors, situat al costat del pas al Sagrament, on Puig col.locà el retaule de la Mare de Déu -d'un barroc molt tardà- que havia fet retirar del vestíbul dels Dolors, on algú l'havia instal.lat.

Com s'aprecia en un esbós que s'ha conservat al Fons Puig, l'arquitecte situa la imatge de Santa Llúcia en un altar que fa descansar sobre un gran bloc de marbre esglaonat a la part superior, i ho flanqueja amb un arrambador a paret (també de marbre) sobre el qual, per completar la decoració, hi pinta quatre columnes salomòniques.

ITINERARI 2
PUIG I CADAFALCH: MATARÓ, FINAL DE TRAJECTE

06 / CONVENT DE LES CAPUTXINES

L'Esplanada, 59

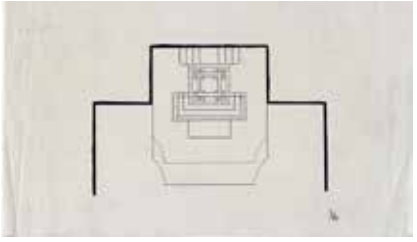

Plànol (planta) de l'altar de l'església de les Caputxines i esbós de l'altar.
ANC: Fons Puig i Cadafalch. 1-737-N-194

06 / CONVENT DE LES CAPUTXINES
L'Esplanada, 59

El convent va patir un incendi el 1936 i va quedar molt afectat pels usos que va tenir durant la guerra i després del conflicte, quan fou convertit en presó interina de l'exèrcit franquista.

La restauració del cenobi l'assumeix l'Obra de Sant Francesc que n'encarrega el projecte a Josep Puig i Cadafalch. Es té constància que l'arquitecte intervé, com a mínim, en la restauració de l'església i en el disseny del nou altar major, beneït el 1946 i del qual es conserva el projecte a l'ANC. La decoració de la capella és molt senzilla i orientada a dignificar la traça arquitectònica de l'edifici. El marbrista de l'obra va ser Alfons Juyol Casallachs, fill de l'escultor que va treballar amb Puig i Cadafalch a can Garí, a la casa Amatller o al Palau del Baró de Quadras.

Tot i no estar documentat, és probable que Puig i Cadafalch participés en altres actuacions importants al convent, com la reconstrucció de les teulades de les dues grans naus, la refeta de les voltes de passadissos i cel.les, de la sala capitular i dependències auxiliars o del refectori. És molt probable, també, que la restauració de les Caputxines sigui la darrera feina que Puig i Cadafalch va fer com a arquitecte, a punt de fer els vuitanta anys, a la seva ciutat natal, punt d'inici i final en la seva professió.

48 HORES OPEN PUIG I CADAFALCH

www.mataro.cat
Tel. d'atenció ciutadana: 010*

PER A MÉS INFORMACIÓ | *Ajuntament de Mataró* *@matarocat*

Organització i coordinació: Mariona Gallifa i Carles Marfà, Servei d'Urbanisme i Patrimoni de l'Ajuntament de Mataró.
Fotografia de portada: @ romuald gallofré / disseny gràfic: Sara Sánchez i Riera

Agraïments: Arquebisbat de Barcelona – Església Arxidiocesana de Barcelona. Parròquia de Santa Maria; Convent de les Caputxines. Monestir de Nostra Senyora de l'Assumpció; Campaners de Santa Maria; Museu Arxiu de Santa Maria-Centre d'Estudis Locals de Mataró; Fundació Iluro; Família Ymbern Sisternes

Des de fora de Mataró 807 11 70 10. Preu segons tarifa de cada operador. Horari de 8 a 19 h de dll. a dv. Caps de setmana i festius, tancat

JOSEP PUIG I CADAFALCH 2017

PATROCINA

Aigües de Mataró

COL·LABOREN

ANC Arxiu Nacional de Catalunya

CA L'ARENAS CENTRE D'ART MUSEU DE MATARÓ

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Arxiu Comarcal del Maresme